Міністерство
фінансів
України

Моніторинг і оцінка ВК: моніторинг з боку 2-ої лінії та роль внутрішнього аудиту

Основа внутрішнього контролю

Впевненість

+ мета та цілі будуть досягнені;

+ рішення (+фінансові) виконані з дотриманням основних принципів

Принципи:
+ законності;
+ економічності;
+ ефективності;
+ результативності;
+прозорості

Управлінська відповідальність та підзвітність

Що таке моніторинг?

«Моніторинг – відстеження стану організації та функціонування системи внутрішнього контролю в цілому та/або окремих його елементів»

(Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062)

«Моніторинг – один із елементів внутрішнього контролю і є інструментом, який оцінює якість системи внутрішнього контролю з часом»

(Міжнародні стандарти INTOSAI)

Моніторинг та його види

Моніторинг полягає у здійсненні:

ПОСТІЙНОГО МОНІТОРИНГУ

Інформування здійснює керівник операційного підрозділу (1 лінії управління) через встановлені лінії підзвітності, запроваджені в установі

ПЕРІОДИЧНИХ ОЦІНОК

Інформування здійснює/здійснюють:

- уповноважена особа або структурний підрозділ (друга лінія) через встановлені лінії підзвітності, запроваджені в установі;
- підрозділ внутрішнього аудиту шляхом надання рекомендацій щодо функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення.

Постійний моніторинг

- Здійснюється під час поточної (щоденної) діяльності установи;
- Охоплює всі елементи внутрішнього контролю;
- Здійснюється операційними підрозділами;
- Підтвердження ефективності діяльності – своєчасне досягнення установою встановлених мети, завдань, планів та вимог

- не дає можливості об’єктивно / незалежно оцінити процес

Періодична оцінка

- Здійснюється на рівні другої лінії (працівниками, які НЕ несуть відповідальності за виконання основних завдань та функцій) або підрозділом внутрішнього аудиту установи;
- Дає об’єктивну / незалежну оцінку здійснюваному процесу;
- Підтвердження ефективності діяльності – своєчасне досягнення установою встановлених мети, завдань, планів та вимог;
- Цінність рекомендацій спрямована на підвищення ефективності системи внутрішнього контролю, а не лише на її оцінку.

- Не дає можливості вчасно виявити недоліки для оперативного реагування

Здійснення моніторингу

Моніторинг

як система внутрішнього контролю (впроваджені політики, правила і заходи) забезпечує та сприяє досягненню установою цілей (завдань)

Крок 1

Пріоритезація ризиків залежно від цілей (завдань)

Крок 2

Визначення «ключових» заходів контролю, які стосуються пріоритетних ризиків

Крок 3

Запровадження інформаційно-комунікаційного обміну, що відображає хід досягнення цілей (завдань)

Крок 4

Перегляд впроваджених політик, правил, заходів та їх корегування (за необхідності)

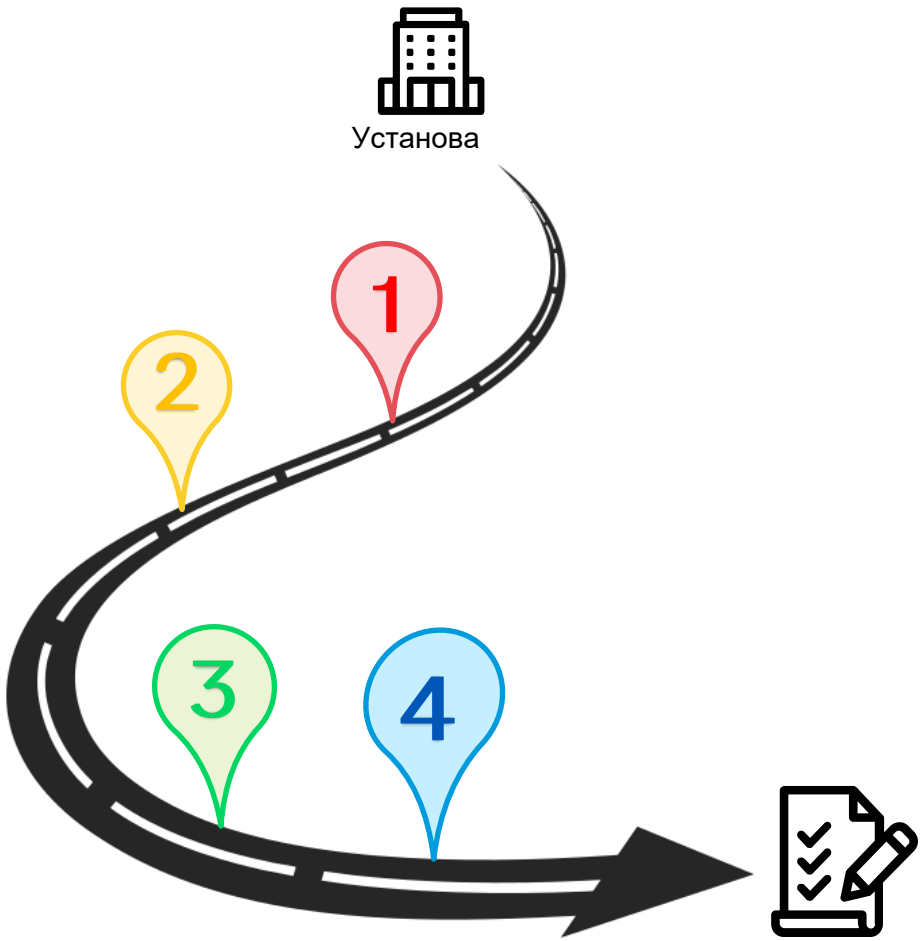

Цілі моніторингу

Належна система моніторингу в комплексі зі звітуванням

ЗАБЕЗПЕЧУЄ:

- більшу контрольованість за станом виконання основних завдань/досягнення цілей;
- оперативну інформованість про стан досягнення ключових показників діяльності;
- актуалізацію ідентифікованих та оцінених ризиків, ефективність і релевантність впроваджених заходів контролю;
- своєчасне реагування на відхилення (недоліки) для їх коригування

СПРИЯЄ У ДОСЯГНЕННІ визначених цілей (завдань)

Інформування керівництва установи

Недоліки системи ВК

- Операційні підрозділи
- Підрозділи підтримки
- Внутрішній аудит

Прийняті необхідні управлінські рішення

Керівництво установи приймає рішення, спрямовані на коригування дій

Досягнуті цілі та завдання

Установа діє ефективно

Помилкові підходи до моніторингу

МОНІТОРИНГ

НЕ **НАДБУДОВА** над виконуваним процесом

НЕ **ДОДАТКОВІ** обов’язки працівників

- зосереджений **ЛИШЕ** на дотриманні вимог законодавства;
- **НЕ ОРІЄНТОВАНО** на ефективність внутрішнього контролю у процесі реалізації основних завдань та функцій, досягнення цілей;
- **ОМБЕЖЕНИЙ** в основному заходами щодо перевірок відповідності (дотримання процедур і правил), проведення аналізу реалізації операційних рішень;
- **ОТОТОЖНЮЄТЬСЯ** з діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту.

Що таке внутрішній аудит?

Внутрішній аудит – це діяльність, спрямована на удосконалення системи управління, внутрішнього контролю, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності розпорядника бюджетних коштів і підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, та яка передбачає надання незалежних висновків і рекомендацій.

(стаття 26 Бюджетного кодексу України)

Моніторинг ≠ діяльність підрозділу внутрішнього аудиту

Роль внутрішнього аудиту

Внутрішній аудит **ДОПОМАГАЄ** установі досягти цілей через надані **ВИСНОВКИ** і **РЕКОМЕНДАЦІЇ** з удосконалення системи управління

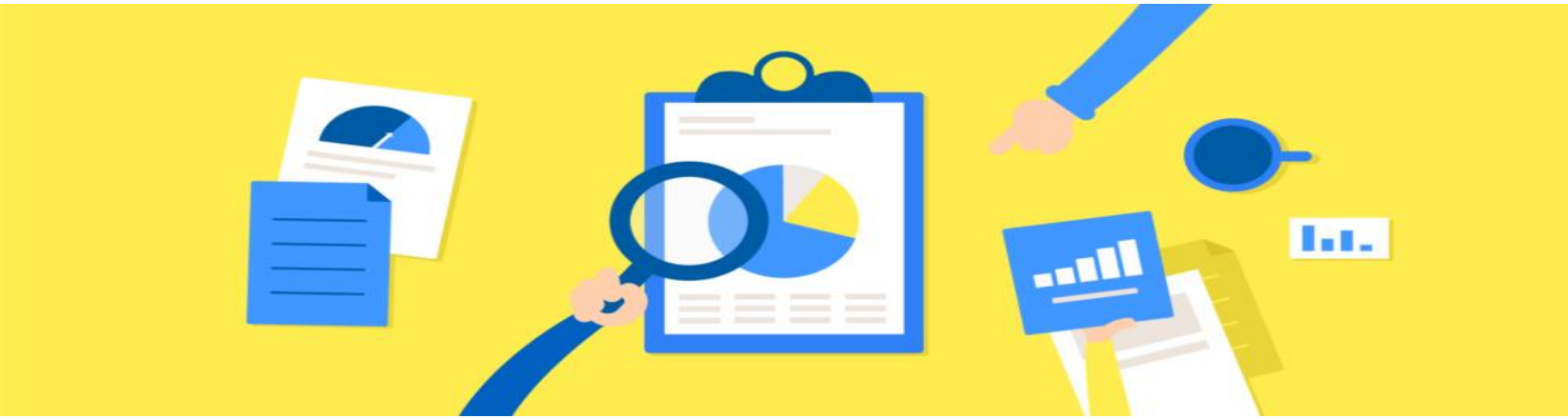

Типові помилкові судження щодо сутності внутрішнього контролю

Прийняття інструкції/порядку з внутрішнього контролю

НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО законодавством, ВІДСУТНІ у практиці ЄС, НЕ ВИМАГАЄТЬСЯ Мінфіном

ВК - управлінська діяльність, яка спрямована на вирішення питань діяльності установи, зокрема відображається в різних документах:

- у процесах планування;
- бюджетному процесі;
- управлінні бюджетними коштами;
- об'єктами державної власності;
- організації та веденні бухгалтерського обліку;
- складенні та поданні звітності;
- наданні адміністративних послуг;
- здійсненні контрольно-наглядових функцій;
- здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг;
- проведенні правової роботи, роботи з персоналом;
- діяльності із запобігання та виявлення корупції;
- забезпечення режиму секретності та інформаційної безпеки;
- захисту інформації; організації документообігу;
- взаємодії із засобами масової інформації та громадськістю тощо

Основне завдання полягає не лише в прийнятті організаційно-розпорядчих актів, а також в сукупності дій і виконуваних процесів на постійній основі

Інспекційна чи контролююча діяльність, зосереджена на фінансових операціях, бухгалтерському обліку, виконавській дисципліні чи дотриманні норм тощо

*Забезпечується через комплекс управлінських рішень спрямованих, зокрема на попередження настання негативних подій і не обмежується лише фінансовою сферою, передусім зосереджується на **управлінській відповідальності** (тобто на досягненні результатів), ефективності і результативності діяльності*

Система внутрішнього контролю спрямована на ефективне, результативне, економне, прозоре та законне управління державними активами максимально оптимально досягаючи цілей, результатів, ефективності у виконанні завдань

Типові помилкові судження щодо сутності внутрішнього контролю

Певна надбудова, що створює додаткові обов’язки або навантаження на працівників

Це комплекс заходів, які інтегровані у всі робочі процеси, що реалізуються, здійснюються на постійній основі, які спрямовані на досягнення мети (місії), стратегічних і інших цілей, завдань і планів.

Слід усвідомлювати, що ВК не замінює незадовільне управління установою. Ефективна система ВК повинна зменшувати ймовірність не досягнення установою встановлених цілей, результатів

Підрозділ або функція, чи повноваження ВА

Внутрішній контроль *слід розуміти/сприймати як комплекс заходів, що здійснюється* ***керівництвом і всіма працівниками*** *установи у процесі своєї діяльності спрямований на забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети (місії), стратегічних і інших цілей, завдань і планів*

Міністерство
фінансів
України